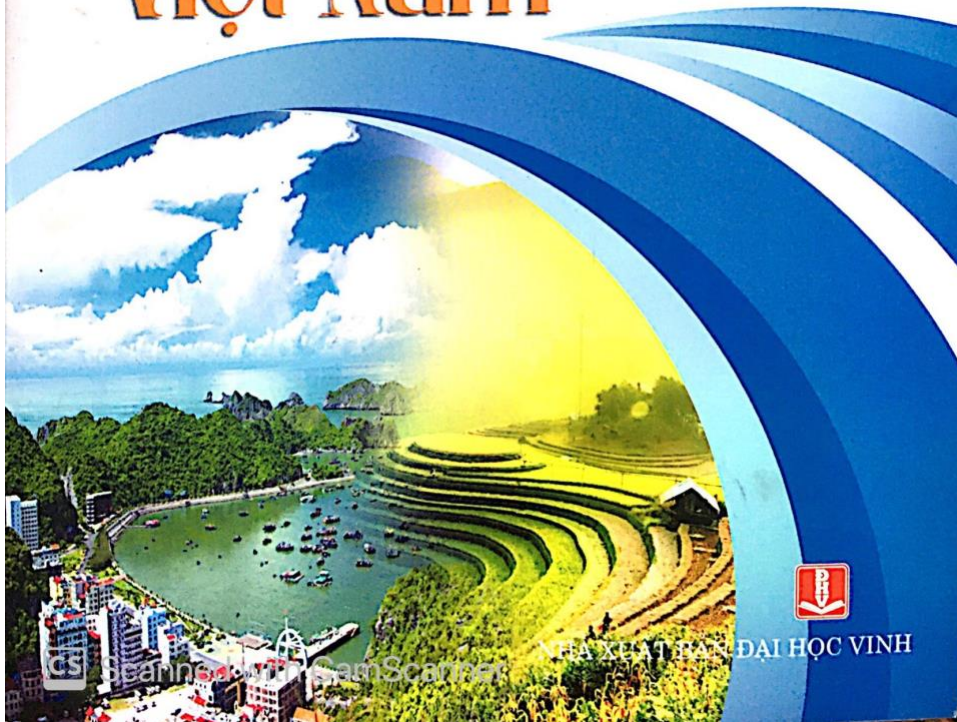

NGUYỄN THỊ TRANG THANH (chủ biên)
NGUYỄN THỊ HOÀI, LƯƠNG THỊ THÀNH VINH
HOÀNG PHAN HẢI YẾN

Giáo trình

Địa lí kinh tế - xã hội Việt Nam

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC VINH

MỤC LỤC

Lời nói đầu.....	7
Danh mục các từ viết tắt	10
Chương 1. Địa lí dân cư	11
I. Dân số và gia tăng dân số.....	11
1.1. Quy mô dân số	11
1.2. Gia tăng dân số.....	14
1.3. Dân số Việt Nam trong tương lai.....	28
II. Cơ cấu dân số.....	32
2.1. Cơ cấu sinh học.....	32
2.2. Cơ cấu xã hội.....	40
2.3. Cơ cấu dân tộc.....	47
III. Phân bố dân cư	53
3.1. Khái quát chung	53
3.2. Sự phân bố dân cư ở đồng bằng	56
3.3. Sự phân bố dân cư ở trung du và miền núi.....	56
3.4. Sự phân bố dân cư ở thành thị và nông thôn.....	57
IV. Quần cư và đô thị hoá	58
4.1. Các loại hình quần cư.....	58
4.2. Đô thị hoá.....	67
V. Chất lượng cuộc sống.....	73
5.1. Chỉ số HDI và HDI điều chỉnh.....	73
5.2. Các chỉ tiêu về kinh tế.....	74
5.3. Giáo dục	78

5.4. Y tế và chăm sóc sức khỏe.....	80
5.5. Một số chỉ tiêu về điều kiện sinh hoạt.....	83
Tóm tắt chương 1	88
Câu hỏi và bài thực hành chương 1	89
Tài liệu đọc thêm chương 1	90
Chương 2. Khái quát nền kinh tế Việt Nam.....	91
I. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển kinh tế Việt Nam.....	91
1.1. Vị trí địa lí và phạm vi lãnh thổ	91
1.2. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên	95
II. Đặc điểm nền kinh tế Việt Nam	109
2.1. Quy mô và tốc độ tăng trưởng kinh tế.....	109
2.2. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế.....	114
III. Định hướng phát triển kinh tế Việt Nam đến năm 2030.....	125
3.1. Bối cảnh quốc tế và trong nước	125
3.2. Mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội	129
3.3. Định hướng phát triển kinh tế đến năm 2030	129
Tóm tắt chương 2	136
Câu hỏi và bài thực hành chương 2	137
Tài liệu đọc thêm chương 2	138
Chương 3. Địa lí các ngành kinh tế Việt Nam	139
I. Ngành nông - lâm - ngư nghiệp	139
1.1. Vai trò	139
1.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển và phân bố ngành NLNN Việt Nam	142
1.3. Đặc điểm phát triển và phân bố NLNN Việt Nam	152
1.4. Tình hình phát triển và phân bố các ngành NLNN	156
1.5. Tổ chức lãnh thổ nông nghiệp Việt Nam	183
II. Địa lí ngành công nghiệp Việt Nam	190
2.1. Vai trò của ngành công nghiệp.....	190

5.4. Y tế và chăm sóc sức khỏe.....	80
5.5. Một số chỉ tiêu về điều kiện sinh hoạt.....	83
Tóm tắt chương 1	88
Câu hỏi và bài thực hành chương 1	89
Tài liệu đọc thêm chương 1	90
Chương 2. Khái quát nền kinh tế Việt Nam.....	91
I. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển kinh tế Việt Nam.....	91
1.1. Vị trí địa lí và phạm vi lãnh thổ	91
1.2. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên	95
II. Đặc điểm nền kinh tế Việt Nam	109
2.1. Quy mô và tốc độ tăng trưởng kinh tế.....	109
2.2. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế.....	114
III. Định hướng phát triển kinh tế Việt Nam đến năm 2030.....	125
3.1. Bối cảnh quốc tế và trong nước	125
3.2. Mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội	129
3.3. Định hướng phát triển kinh tế đến năm 2030	129
Tóm tắt chương 2	136
Câu hỏi và bài thực hành chương 2	137
Tài liệu đọc thêm chương 2	138
Chương 3. Địa lí các ngành kinh tế Việt Nam	139
I. Ngành nông - lâm - ngư nghiệp	139
1.1. Vai trò	139
1.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển và phân bố ngành NLNN Việt Nam	142
1.3. Đặc điểm phát triển và phân bố NLNN Việt Nam	152
1.4. Tình hình phát triển và phân bố các ngành NLNN	156
1.5. Tổ chức lãnh thổ nông nghiệp Việt Nam	183
II. Địa lí ngành công nghiệp Việt Nam	190
2.1. Vai trò của ngành công nghiệp.....	190

2.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển và phân bố công nghiệp Việt Nam	191
2.3. Đặc điểm của nền công nghiệp Việt Nam.....	196
2.4. Tình hình phát triển và phân bố một số ngành công nghiệp Việt Nam	203
2.5. Tổ chức lãnh thổ công nghiệp Việt Nam	222
III. Dịch vụ	229
3.1. Vai trò của ngành dịch vụ	229
3.2. Địa lí một số ngành dịch vụ	230
Tóm tắt chương 3	272
Câu hỏi và bài thực hành chương 3	273
Tài liệu đọc thêm chương 3	274
Chương 4. Địa lí các vùng kinh tế Việt Nam.....	275
I. Khái quát về vùng kinh tế Việt Nam	275
1.1. Vùng kinh tế tổng hợp.....	275
1.2. Vùng kinh tế trọng điểm	278
II. Các vùng kinh tế.....	280
2.1. Trung du và miền núi phía Bắc.....	280
2.2. Đồng bằng sông Hồng.....	293
2.3. Vùng Bắc Trung Bộ	307
2.4. Vùng Duyên hải Nam Trung Bộ	322
2.5. Vùng Tây Nguyên	332
2.6. Vùng Đông Nam Bộ	345
2.7. Vùng Đồng bằng sông Cửu Long	361
III. Các vùng kinh tế trọng điểm.....	371
3.1. Khái quát chung	371
3.2. Sự phát triển của các vùng kinh tế trọng điểm	377
Tóm tắt chương 4	395
Câu hỏi và bài thực hành chương 4	396
Tài liệu đọc thêm chương 4	398

Chương 5. Phát triển kinh tế biển ở Việt Nam	399
I. Tiềm năng và vai trò	399
1.1. Phạm vi và đặc điểm vùng biển Việt Nam.....	399
1.2. Đặc điểm các đảo và quần đảo chính của Việt Nam...404	
1.3. Vai trò của biển, đảo Việt Nam.....	411
II. Thực trạng phát triển kinh tế biển ở Việt Nam.....	418
2.1. Thực trạng phát triển các ngành kinh tế biển.....	418
2.2. Một số vấn đề đặt ra trong phát triển kinh tế biển ...436	
III. Định hướng phát triển kinh tế biển của Việt Nam.....	439
3.1. Mục tiêu phát triển kinh tế biển	439
3.2. Định hướng phát triển kinh tế biển đến năm 2030....	442
Tóm tắt chương 5.....	448
Câu hỏi ôn tập chương 5.....	449
Tài liệu đọc thêm chương 5	450
Tài liệu tham khảo	451

LỜI NÓI ĐẦU

Địa lí kinh tế - xã hội Việt Nam là môn học bắt buộc trong Chương trình đào tạo đại học ngành Sư phạm Địa lí. Môn học này nhằm trang bị cho người học những kiến thức, kỹ năng về địa lí kinh tế - xã hội Việt Nam, từ đó giúp người học có khả năng vận dụng vào giảng dạy môn Địa lí cũng như để giải quyết những vấn đề thực tiễn trong cuộc sống.

Giáo trình *Địa lí kinh tế - xã hội Việt Nam* cung cấp cho người học kiến thức về địa lí dân cư, về nguồn lực, thực trạng phát triển kinh tế Việt Nam; về tình hình phát triển và phân bố các ngành kinh tế chính ở Việt Nam; về những thế mạnh và khai thác thế mạnh trong phát triển kinh tế - xã hội của các vùng kinh tế ở nước ta; về tiềm năng và thực trạng phát triển kinh tế biển của Việt Nam.

So với các giáo trình khác cùng lĩnh vực, giáo trình *Địa lí kinh tế - xã hội Việt Nam* dành hẳn một chương để phân tích về các nguồn lực cho phát triển kinh tế và khái quát những thành tựu của kinh tế Việt Nam từ khi đổi mới đến nay. Sau phần trình bày về địa lý ngành và địa lý các vùng kinh tế, giáo trình dành ra chương cuối để làm rõ tiềm năng và thực trạng phát triển kinh tế biển của Việt Nam để nhấn mạnh tầm quan trọng của kinh tế biển cũng như để đáp ứng Chiến lược phát triển kinh tế biển của Việt Nam đến năm 2030.

Trong phạm vi 5 tín chỉ của Học phần, giáo trình không thể trình bày đầy đủ, toàn diện sự phát triển kinh tế của các ngành và các vùng kinh tế, mà chỉ tập trung phân tích một số vấn đề chính đối với sự phát triển kinh tế của từng ngành, từng vùng kinh tế ở Việt Nam.

Ngoài phần kiến thức, cuối mỗi chương còn có các bài thực hành nhằm rèn luyện các kỹ năng về địa lý như kỹ năng xử lý và phân tích số liệu; kỹ năng vẽ và nhận xét các biểu đồ; kỹ năng đọc và phân tích các đối tượng địa lý trên lược đồ, bản đồ, v.v...

Về trách nhiệm biên soạn, giáo trình được phân công cụ thể như sau:

Chương 1. *Địa lý dân cư Việt Nam* do TS. Lương Thị Thành Vinh phụ trách biên soạn;

Chương 2. *Khái quát nền kinh tế Việt Nam* do PGS.TS. Nguyễn Thị Trang Thanh biên soạn;

Chương 3. *Địa lý các ngành kinh tế Việt Nam* do PGS.TS. Nguyễn Thị Trang Thanh biên soạn

Chương 4. *Địa lý các vùng kinh tế Việt Nam* do TS. Nguyễn Thị Hoài biên soạn.

Chương 5. *Phát triển kinh tế biển ở Việt Nam* do PGS. TS. Hoàng Phan Hải Yến biên soạn.

Trong quá trình thực hiện cuốn sách, nhóm tác giả đã tham khảo và kế thừa số liệu, tư liệu từ nhiều nguồn tư liệu khác nhau, đặc biệt là các giáo trình: *Địa lý kinh tế - xã hội Việt Nam* của các tác giả Lê Thông, Nguyễn Minh Tuệ (đồng chủ biên); *Giáo trình Địa lý kinh tế - xã hội Việt Nam* của các tác giả Nguyễn Viết Thịnh, Đỗ Thị Minh Đức,... và Niên giám thống kê Việt Nam, Tổng Điều tra dân số,... của Tổng cục Thống kê Việt Nam và nhiều cơ quan khác. Nhóm tác giả cũng nhận được nhiều nhận xét, góp ý quý báu của nhiều nhà khoa học. Xin trân trọng cảm

ơn PGS.TS. Nguyễn Minh Tuệ, GS.TS. Lê Thông, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, các đồng nghiệp, các cơ quan đã giúp đỡ nhóm tác giả hoàn thành cuốn giáo trình này.

Nhân dịp này, nhóm tác giả xin trân trọng cảm ơn Nhà xuất bản Trường Đại học Vinh đã tạo điều kiện thuận lợi cho nhóm tác giả biên soạn và xuất bản giáo trình. Trong quá trình biên soạn, giáo trình có thể còn nhiều thiếu sót, nhóm tác giả mong nhận được những ý kiến đóng góp của các độc giả.

Chủ biên

Nguyễn Thị Trang Thanh

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC VINH

182 Lê Duẩn, Vinh, Nghệ An
ĐT: 0238. 3551 345 (Máy lẻ: 312) - Fax: 0238. 3855 269
Email: nxbdhv@vinhuni.edu.vn

GIÁO TRÌNH ĐỊA LÍ KINH TẾ - XÃ HỘI VIỆT NAM

Chịu trách nhiệm nội dung và xuất bản:

Giám đốc kiêm Tổng biên tập
PGS.TS. NGUYỄN HỒNG QUẢNG

Chịu trách nhiệm nội dung khoa học:

HỘI ĐỒNG NGHIỆM THU TRƯỜNG ĐẠI HỌC VINH

Người nhận xét:

PGS.TS. NGUYỄN THỊ MINH TUỆ - TS. NGUYỄN THỊ VIỆT HÀ

Biên tập sơ bộ:

TRẦN ĐÌNH DU

Biên tập:

VÕ THỊ HOÀI THƯƠNG

Bìa, trình bày:

QUANG MINH

Sửa bản in:

CÁC TÁC GIẢ

ISBN 978-604-923-678-5

In 250 cuốn, khổ 16 x 24 cm
tại Công ty CP In Hà Tĩnh - Số 153 Hà Huy Tập, TP. Hà Tĩnh, tỉnh Hà Tĩnh
Đăng ký kế hoạch xuất bản số: 4007-2022/CXBIPH/01-12/ĐHV
Quyết định xuất bản số: 40-2022/QĐXB-NXB ngày 14 tháng 11 năm 2022
In xong và nộp lưu chiểu quý 4 năm 2022

Scanned with CamScanner